

Protokół kontroli doraźnej

1. Nazwa szkoły/placówki, siedziba: I Liceum Ogólnokształcące im. prof. Zbigniewa Religi w Zabrze, ul. Wolności 323, 41-800 Zabrze
2. Imię i nazwisko dyrektora: mgr Lidia Szafrąńska
3. Nazwa i siedziba organu sprawującego nadzór pedagogiczny: Śląski Kurator Oświaty, 40 – 024 Katowice, ul. Powstańców 41a
4. Imię i nazwisko kontrolującego: Paweł Ciepliński
5. Data wydania i numer upoważnienia do przeprowadzenia kontroli: 17 stycznia 2018 r., DK-GL.5533.1.6.2018
6. Terminy rozpoczęcia i zakończenia kontroli: (ze wskazaniem dni, w których odbywały się czynności kontroli): 25 stycznia 2018 r.
7. Tematyka kontroli (zgodna z przepisami art. 55 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe): przestrzeganie statutu szkoły, realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania, zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w trakcie zajęć organizowanych przez szkołę.
8. Czynności kontrolne:
 - analiza dokumentacji (rok szkolny 2017/18): dzienniki lekcyjne (elektroniczne) klas [REDACTED] [REDACTED] tygodniowy rozkład zajęć, księga zastępstw, Statut I Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze, Statut Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrze, plan nadzoru pedagogicznego, szkolne plany nauczania, księga zarządzeń, regulamin wycieczek, księga wypadków, dokumentacja powypadkowa, zeszyt kontroli dyżurów pełnionych przez nauczycieli, plan dyżurów nauczycieli, wybrane przydziały obowiązków nauczycieli, arkusze obserwacji lekcji,
 - obserwacja przerwy międzylekcyjnej,
 - rozmowa z dyrektorem szkoły p. Lidią Szafrąską i wicedyrektorem szkoły [REDACTED]
9. Opis ustalonego stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości:

Kontrolę przeprowadzono w obecności dyrektora szkoły p. Lidii Szafrąskiej i wicedyrektora szkoły [REDACTED] w zawiązku z powzięciem przez Śląskiego Kuratora Oświaty informacji od rodzica jednego z uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze o fakcie organizowania w szkole „zajęć dozorowanych”, podczas których uczniowie mieli pozostawać bez opieki nauczyciela. Zdaniem osoby informującej, nauczyciel ma podczas takich lekcji ma sprawdzać

obecność a następnie wychodzić z sali (notatka służbowa z rozmowy telefonicznej z rodzicem z dnia 10 stycznia 2018 r. w aktach sprawy).

W trakcie czynności kontrolnych oraz na podstawie uzyskanych od dyrektora pisemnych wyjaśnień w sprawie (akta sprawy) ustalono, co następuje.

W księdze zastępstw prowadzonej w roku szkolnym 2017/18 w I Liceum Ogólnokształcącym w Zabrze (akta sprawy) znajduje się rubryka określona jako „Dozorowane”, w której zaznacza się zastępstwa za nieobecnego nauczyciela. Na podstawie ww. wpisów można dokładnie określić imiona i nazwiska nauczyciela nieobecnego oraz nauczyciela zastępującego, datę nieobecności, godzinę lekcji w danym dniu nieobecności, klasę/oddział/grupę międzyoddziałową, w których organizowane jest zastępstwo oraz rodzaj zajęć, podczas których organizowane jest zastępstwo. Z analizy wpisów do księgi zastępstw (notatka służbowa z dnia 26 stycznia 2018 r. w aktach sprawy) wynika, że w okresie od 1 września 2017 r. do dnia kontroli zaplanowano 182 zastępstwa „dozorowane”, w tym osmiokrotnie w oddziałach dotychczasowego gimnazjum. Kontrolujący dokonał losowego wyboru pięciu dni, w których zorganizowano ww. zastępstwa (łącznie 15 przypadków), i w porównaniu z planem lekcji oraz treścią dzienników elektronicznych ustalił, iż zastępstwa „dozorowane” przydzielane były nauczycielom mającym w tym samym czasie obowiązek prowadzenia swoich lekcji w innych klasach/grupach. Sytuacją taką w trakcie analizy (notatka służbowa z dnia 26 stycznia 2018 r. w aktach sprawy) potwierdzono w 9 na 15 przypadków. Ponadto na podstawie ww. dokumentacji ustalono, że nauczyciele w 9 na 15 przypadkach sprawdzali obecność, a także wpisywali w dziennikach elektronicznych tematy lekcji w klasach/grupach dozorowanych oraz klasach/grupach, w których w tym samym czasie prowadzili zajęcia zgodnie ze swoim przydziałem czynności. W myśl §22 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1170 ze zm.), nauczyciele potwierdzili fakt przeprowadzenia ww. zajęć.

W kontekście tych ustaleń dyrektor szkoły, p. Lidia Szafrąńska, w pisemnym oświadczeniu (akta sprawy) wyjaśniła: „lekcje dozorowane to typ zastępstw za nieobecnych nauczycieli, stosowany w razie nagłej potrzeby tylko w liceum. Polega na przypisaniu danej lekcji w zastępstwie osobie, która wg planu podczas tej samej jednostki prowadzi zajęcia z inną klasą. Taki nauczyciel jest zobowiązany do wprowadzenia młodzieży do sali, sprawdzenia obecności, podania tematu lekcji, do wskazania zdań/ćwiczeń do odrobienia lub, w przypadku lekcji dozorowanej z j. polskiego, historii, innych dyscyplin humanistycznych do przygotowania materiału lekturowego, filmowego do samodzielnej interpretacji przez uczniów. Dodatkowo nauczyciel zastępujący monitoruje, czy zajęcia dozorowane przebiegają bez zakłóceń, wskazuje ucznia, który w razie potrzeby skontaktuje się z nim. Zastępcy dyrektora, organizujący pracę za nieobecnych nauczycieli, stosują poniższe zasady przy wyznaczaniu osób do prowadzenia lekcji dozorowanych: a) osoba zastępująca uczy tego samego przedmiotu co nieobecny, lub b) dozorujący zna uczniów, prowadzi lekcje z innego przedmiotu w tym zespole i tego samego dnia spotyka się z nimi podczas zajęć i sprawdzi poziom wykonania zadanych wcześniej ćwiczeń oraz c) zastępujący prowadzi zajęcia na tym samym pięttrze, bardzo często w sali *vis a vis*. Spełnienie tych warunków pozwala minimalizować ryzyko zaistnienia sytuacji trudnych, nieprzewidywanych, zagrażających bezpieczeństwu uczniów”. Potwierdzona w ten sposób przez dyrektora praktyka organizacji zastępstw w szkole w zasadniczy sposób przeczy przepisom prawa, dotyczącym obowiązków dyrektora i nauczycieli w zakresie zapewniania uczniom

parafa dyrektora szkoły/placówki

parafa:y kontrolującego/ych

bezpieczeństwa w trakcie zajęć organizowanych przez szkołę. W konfrontacji tych działań z treścią §13 pkt 11 Statutu I Liceum Ogólnokształcącego, należy stwierdzić także o naruszeniu prawa uczniów do „bezpiecznych warunków pobytu w szkole”. Ponadto, taka forma organizowania zastępstw za nieobecnych nauczycieli, przeczy zasadom opieki nad uczniami, określonymi w przedstawionym kontrolującemu Statucie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrze (§16 ust. 7 pkt 1 i 2 – kopia w aktach sprawy). Z kolei nauczyciele, wyrażający zgodę na taką formę organizacji ich pracy, łamią postanowienia określone przez dyrektora szkoły w podpisanym przez siebie dokumencie „Przydział czynności nauczyciela na rok szkolny 2017/2018” (przykładowy dokument w aktach sprawy), w którym oświadczają, iż znane są im przepisy dotyczące bezpieczeństwa uczniów i są oni świadomi swojej odpowiedzialności za bezpieczeństwo uczniów w trakcie zajęć. Zgodnie z przywołanym oświadczeniu dyrektora szkoły, nauczyciele ci postawiają uczniów bez dozoru w czasie zajęć edukacyjnych.

W trakcie kontroli dokonano obserwacji losowo wybranej przerwy międzylekcyjnej (w godz. 9.00 - 9.10) w asyście dyrektora szkoły. Stwierdzono, że wszyscy wyznaczeni lub zastępujący nauczyciele pełnili swoje dyżury w wyznaczonych miejscach w sposób prawidłowy. W szkole opracowano plan dyżurów, Statut Zespołu Szkół Ogólnokształcących określa obowiązki nauczyciela dyżurującego. W szkole opracowano regulamin wycieczek, określono systemowe działania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy względem uczniów (Zarządzenie dyrektora ZSO w Zabrze nr 16/2017 z 19 października 2017 r. – w aktach sprawy). W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2017/18 dyrektor ujął działania kontrolne dotyczące prawidłowości pełnienia dyżurów przez nauczycieli, co realizowane jest przez dyrektora w formie bieżącej obserwacji dokonywanej podczas przerw, jak również przez wicedyrektorów prowadzących odrębny zeszyt kontroli dyżurów (kontrole dokonane 8 listopada 2017 r. oraz 12 stycznia 2018 r.). Zdaniem dyrektora, działania te pozwalają wskazać na nieliczne przypadki nierzetelnego wywiązywania się nauczycieli z obowiązku dyżurowania oraz podejmować kroki dyscyplinujące w tym zakresie. Kontrolujący zapoznał się również z księgą wypadków oraz dokumentacją powypadkową za rok szkolny 2017/18 (odnotowano jeden wypadek lekki, do którego doszło podczas zajęć wychowania fizycznego). Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Z uwagi na fakt organizacji licznych zastępstw, tzw. „dozorowanych”, kontrolujący uzyskał od dyrektora szkoły informacje związane z realizacją podstawy programowej w I Liceum Ogólnokształcącym. Stwierdzono na tej podstawie, że szkolne plany nauczania są zgodne z Załącznikiem 7 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 204). Monitorowanie realizacji podstawy programowej przez nauczycieli w szkole odbywa się w sposób systemowy: wynika ono z planu nadzoru pedagogicznego (w tym z przeprowadzanych obserwacji i hospitacji lekcji), jest możliwe dzięki częstej kontroli wpisów do dziennika elektronicznego, polega na prowadzeniu rozmów z nauczycielami w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych problemów z realizacją podstawy programowej. Jak w pisemnym oświadczeniu wyjaśnił dyrektor: „w trakcie zebrania klasyfikacyjnego po 1 okresie roku szkolnego 2017/18, odbytego 24. 01. 2018 r., nauczyciele poinformowali, że realizacja podstaw programowych przebiega systematycznie (...). Dyrekcja uzyskała zapewnienie, że na pewno ok. 50% materiału ujętego w podstawach programowych zrealizowano. W klasach maturalnych ten procent jest wyższy, bo przewidziano jeszcze odpowiednią ilość lekcji na powtórki i utrwalenie umiejętności”. W kontekście organizowanych w szkole zastępstw „dozorowanych” wątpliwości może jednak budzić fakt, czy

proces dydaktyczny jest prowadzony dla wszystkich uczniów w sposób jednakowo efektywny, skoro niejednokrotnie odbywa się on przy ograniczonym udziale nauczyciela.

10. Opis ujawnionych nieprawidłowości w zakresie nieobjętym kontrolą w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły/placówki:

W toku kontroli poddano analizie przepisy dwóch przedstawionych przez dyrektora Statutów: Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrze oraz I Liceum Ogólnokształcącego. Jak czytamy w §2 pierwszego z tych dokumentów „W skład zespołu wchodzi I Liceum Ogólnokształcące im. prof. Zbigniewa Religi, prowadzące do 31 sierpnia 2019 r. oddziały wygaszanego Gimnazjum nr 1 im. prof. Zbigniewa Religi”. Wątpliwości w tym kontekście budzi fakt, iż zgodnie z art. 129 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 60 ze zm.), Gimnazjum nr 1 w Zabrze zostało włączone do I Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze i zakończyło swoją działalność jako niezależna jednostka 31 sierpnia 2017 r. Tym samym nie można znaleźć podstaw do dalszego funkcjonowania Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zabrze jak również do posługiwania się Statutem tego zespołu.

11. Na podstawie art. 55 ust. 4 ustawy z dnia z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.) zaleca się:

- 1) przestrzegać określonego w Statucie I Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze prawa uczniów do zapewniania im bezpiecznych warunków pobytu w szkole, a w szczególności w trakcie zajęć dydaktycznych, zgodnie z §2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., nr 6, poz. 69, ze zm.) w związku z art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.);
termin realizacji: 12 lutego 2018 r.
- 2) organizować zastępstwa z nieobecnych nauczycieli w sposób bezwzględnie zapewniający uczniom bezpieczeństwo, tj. zawsze pod pełnym nadzorem upoważnionej osoby, zgodnie z §13 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., nr 6, poz. 69, ze zm.) w związku z art. 68 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.);
termin realizacji: 22 czerwca 2018 r.
- 3) podjąć skuteczne działania w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego w zakresie znajomości i przestrzegania przepisów prawa przez nauczycieli, w szczególności zaś w zakresie obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa uczniom w trakcie zajęć organizowanych przez szkołę oraz prawidłowości prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, na

podstawie art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
(Dz. U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.);
termin realizacji: 31 sierpnia 2018 r.

WIZYTATOR

[Signature]
mgr Paweł Ciepliński

Zabrze, 5.02.2018 r.

.....
podpis kontrolującego, miejsce i data podpisania protokołu

Zespół Szkół Ogólnokształcących
I Liceum Ogólnokształcące
im. prof. Zbigniewa Religi
41-800 Zabrze, ul. Wolności 323
tel. 32/570-13-72, ID 272071035

DYREKTOR SZKOŁY

[Signature]
mgr Alicja Szatrafiska

Zabrze, 5.02.2018 r.

.....
podpis dyrektora szkoły/placówki, miejsce i data podpisania protokołu

12. Poświadczenie odbioru protokołu kontroli:

DYREKTOR SZKOŁY

[Signature]
mgr Alicja Szatrafiska

Zabrze, 5.02.2018 r.

.....
podpis dyrektora szkoły/placówki, miejsce i data odbioru protokołu

Dyrektorowi szkoły/placówki, w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania protokołu kontroli, przysługuje prawo zgłoszenia pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole kontroli do Śląskiego Kuratora Oświaty, ul. Powstańców 41a, 40-024 Katowice, zgodnie z § 18 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1658).